

KEMIN PERUSOPETUKSEN JA LYSEON LUKION YRITTÄJYYSKASVASTUS SUUNNITELMA

Sisällys

Johdanto	1
1. Taustaa.....	2
2. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet.....	3
3. Yrittäjyyskasvatus Kemin näkökulmasta: huomioitavaa	4
4.Kemin perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksen askelmat	4
4.1 Ilmiöpohjainen oppiminen kaikilla askelmilla.....	7
4.2 STEAM ja yrittäjyyskasvatus	11
5. Yrittäjyyskasvatus Kemin lyseon lukiossa	11

Johdanto

Lapin yrittäjyyskasvatuksen menetelmäkäsikirja (YKRA-strategia) valmistui 2023. Lapissa ei ole aiemmin ollut koko maakuntaa kattavaa yrittäjyyskasvatusstrategiaa eikä näin ollen yhteisiä suuntaviivoja yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiselle läpi koulutusasteiden. Alueella on suuri tarve tiedonvaihtoon yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisesta ja käytännöistä oppilaitosasteiden välillä - kun siirtymä oppilaitoksesta toiseen olisi sujuva myös yrittäjyyskasvatuksen saralla, olisivat oppimispolut täydellisempiä ja tulokset pitkällä aikavälillä parempia.

Hepolan koulu valittiin perusopetuksen kouluista yrittäjyyskasvatuksen pilottikouluksi syyslukukaudella 2021. Ville Impiö ja Anna-Maija Leinonen aloittivat Lapin yliopiston yrittäjyyskasvatuksen koulutuksessa. Yrittäjyyskasvatuksen suunnitelman laadintaan osallistui myös opinto-ohjaaja Lea Leminaho sekä Kemin Yrittäjät. Heiltä on tulossa mm. kummiyrittäjäkierros 4.–9.- luokkalaisille ja luentoja aiheesta, mitä on yrittäjyys?

Kemin yrittäjyyskasvatuksen suunnitelma valmistui loppuvuodesta 2023, kun Lapin yrittäjyyskasvatusstrategiasta saatiin käytännönkokemuksia. Suunnitelman ajatuksena on saada opetusmenetelmiä tukemaan yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta siirtymiä oppiasteelta toiselle ja työelämään. Yrittäjyyskasvatus lisää oppilaitosten ja elinkeinoelämän yhteistyötä ja edistää koulutuksen kehittämisen kautta lappilaisen ja kemiläisen yrittäjyyden, sekä elinkeinoelämän vahvistumista.

Kemin perusopetuksen ja lukion yhteinen yrittäjyyskasvatuksen kehittämisryhmä aloitti toimintansa elokuussa 2023. Syksyn aikana Kari Filpus laati suunnitelmaan lukion osuuden.

1. Taustaa

Kemin perusopetuksen yrittäjyyskasvatussuunnitelma perustuu perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmiin, Lapin yrittäjyyskasvatusstrategiaan ja Kemin kaupunkistrategiaan.

Lappi on edelläkävijä vastuullisessa, kestävässä, innovatiivisessa ja kansainvälisessä yrittäjyydessä. Oman alueen tuntemuksesta kumpuavalla yrityskasvatuksella Lappi tarjoaa lapsille ja nuorille mahdollisuuksia luoda oma urapolkunsä ja rakentaa elämänsä alueella.

Visio 2025 on älykäs ja kansainvälinen Lappi on arktinen edelläkävijä. Maailman puhtaimmassa maakunnassa rakennetaan kestävää kilpailukykyä, hyvinvointia ja menestystä.

Lapin aluekehittämistä ohjaavat seitsemän Lapin vahvuuksiin perustuvaa strategista painopistettä: (Kemiä koskettavat kohdat 1–6)

1. Arktinen talous ja teollisuus kasvavat kestävästi uudistumalla
2. Väestökehityksen ja työvoiman riittävyyden haasteet hallintaan
3. Osaamisen kehittäminen vastaamaan toimintaympäristön nopeita muutoksia
4. Elinympäristön laatu, hyvinvointi ja peruspalvelujen turvaaminen hyvän elämän osatekijöinä
5. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
6. Hyvä saavutettavuus kilpailukyvyyn ja kasvun mahdollistajana
7. Saamelaiskulttuurin elinvoimaisuus

Kemin kaupunkistrategiassa määritellään, että Kemi on elinvoimainen ja viihtyisä kotikaupunki Kemi, enemmän kuin kaupunki. Yhteisönä se mahdollistaa ja edistää yhdessä kumppaneidensa kanssa hyvää elämää ja alueensa elinvoimaa. Kemi järjestää asukkailleen palvelut yhteiskunnallisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja ympäristölle kestävällä tavalla.

Kemin arvot ihmisläheisyys, luovuus ja vastuullisuus korostuvat perusopetuksen yrittäjyyskasvatussuunnitelmassa.

2. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet

Keskeinen tavoite on laaja-alainen osaaminen eli tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus. Yhdeksi laaja-alaisen osaamisen oppimistavoitteista on nostettu Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6).

Opetuksessa se merkitsee:

- Oppilaan tulee kehittää valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan.
- Oppilaan tulee saada kokemuksia, joiden avulla hän ymmärtää työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.
- Oppilaan tulee kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa oman osaamisensa merkitys oman työuransa kannalta.
- Oppilaan tulee saada tukea omien ammatillisten kiinnostusten kohteiden tunnistamiseen ja jatko-opintojen valitsemiseen.
- Opetus suosittelee työelämään tutustumista ja yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa sekä toiminnallisia tilanteita, ryhmätyötä ja projekteja, joissa korostuu tekemällä oppiminen. Näin oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti, toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti ja tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja.
- Moniulotteisuus, lukuisia erilaisia taitoja ja ominaisuuksia edellyttävä ja harjaannuttava kokemus
- Tukee elinikäisen oppimisen avaintaitoja

Opiskelijoita motivoivat asiat, jotka ovat yhteydessä itsensä haastamiseen ja valinnan vapauteen, sekä toisten kanssa yhdessä työskentelyyn (Soila Upola 2020)

3. Yrittäjyyskasvatus Kemin näkökulmasta: huomioitavaa

- väestörakenne V-mallinen, nuoriso vähentyy, väestö ikääntyy, syntyvyys laskenut
- Lappian hallituksen jäsen → tulevaisuus, yrittäjyys perustuu yhteistyöhön, nivelvaiheet (koulupohjan nivelvaiheet) tulisi huomioida, toimivia yrityksiä lakkaa, koska ei ole jatkajia 1/3, nuoret hakeutuvat ammatilliselle puolelle 60 % ammatillinen 40 % lukio
- Meri-Lapissa teollisuus, elinkeinorakenne poikkeava muuhun Lappiin verrattuna
- yrittäjämäinen työote
- maahanmuuttajat
- Ruotsin kanssa käytävä yhteistyö, kielen merkitys
- yläkouluohjelma maahanmuuttajille, oma työ/talous
- tietoutta alueesta, kotiseutu elinkeino- (palvelu, teollisuus), väestörakenteesta
- Ohjaamo
- miten jatkajia haetaan? TE-toimisto? OV-koordinaattorihanke
- matkailualan yritykset; Perämeren saaristolaishanke menossa, Lumilinna, Kalli
- yritystoiminta ja kestävä kehitys
- kiertotalouskeskus Kemissä v.2017 (business Kemi) Digipolis, 9lk.t kummiprojekti kiertotalous 75 %, yrittäjyys 25 %) --> Meri-Lapin yrityksille, Tuomas Pussila, vastuullisuusasiat

4. Kemin perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksen askelmat

Perusopetuksessa opetussuunnitelmien perusteissa oppilas nousee oppimisen keskiöön.

Oppimisessa korostuu:

- oppilaan aktiivisuus ja vahvempi osallistaminen oppimiseen vastuuttaminen
- oppimaan oppimisen taidot
- itsetuntemus ja itsetunto
- mielekkyys ja motivaatio tavoitteellisuus
- kriittinen ajattelu
- ongelmanratkaisutaidot

1-3 luokat

- opitaan toimimaan yhdessä (minä+sinä= me)
- Tutustuminen ammatteihin
- Uteliaisuuden vahvistaminen
- Yrittäjän päivä 5.9
- Lapsi mukana töihin-päivä
- Lapin yliopiston STarT-päivät
- Yritys hyvä-kilpailuun osallistuminen
- Teknologia. ”Tämä toimii”
- Kerhotoiminta (LUMA)
- NY-materiaali/ käyttöönotto (mukana aluepäällikkö tarvittaessa)
- Nuorten akatemia
- Yhteistyö nuorisotyön kanssa
- Kemin yrittäjät
- ilmiöpohjainen oppiminen

4-5 luokat

- Tutustutaan yrittäjyyteen ja ammatteihin
- Luokkaretkien varojen kerääminen (ryhmätyö)
- Pikkuyrittäjät (yhteys aluepäällikköön)
- STEAM (tuotteistaminen)
- Kestävä kehitys, lähellä tuotettu (tuotekehitys—> kerätään marjoja, tuotteistetaan)
- Yrittäjän päivä 5.9
- Lapin yliopiston STarT-päivät
- Nuorten akatemian materiaalit
- NY-materiaalit (yritysvierailut aluepäällikön kautta)
- Yhteistyö nuorisotyön kanssa
- Kemin yrittäjät
- ilmiöpohjainen oppiminen

6 luokka

- Omien vahvuuksien tunnistamista, joita voi yläkoulussa hyödyntää
- Yrittäjän päivä 5.9
- Yrityskylä alakouluille
- Yhteistyö nuorisotyön kanssa

- Lapin yliopiston STar-päivät
- Kemin yrittäjät
- ilmiöpohjainen oppiminen

7 luokka

- Harjoitellaan toiminnallisia työtapoja
- TET 1pvä: mahdollisuus oppia työelämätaitoja ja tutustua lähipiiriin ammattiin/toimialaan
- ryhmäytyminen, yhdessä tekeminen
- Yritystoiminnan käynnistäminen (budjetointi, miten viimeisen viikon toiminta rahoitetaan, syys- ja seurausohjeiden arviointia) esim. Kuppikakku
- Oman talouden suunnittelua
- Lapin yliopiston STar-päivät
- Kemin yrittäjät
- 4H-yritys
- ilmiöpohjainen oppiminen

8-9 luokat

- kiertotaloustalous yläkouluille yhteistyössä Digipoliksen kanssa (9lk)
- Kestävä kehitys; Hydroponinen viljely (kasvatetaan kasveja ilman multaa)
- TET 8lk 1vko: ammattiin tutustuminen ja työelämän pelisäännöt. Kesätyöhakua harjoitellaan.
 - oppilaanohjauksessa koulutusaloihin ja ammatteihin tutustumista
 - Suomen koulutusjärjestelmä
 - suomalaisen työelämän abc
- TET 9lk 1vko: ammatteihin tutustumista näkökulmana yhteishaku.
 - koulu- ja yritysvierailut
 - Ohjaamon ja TE-palveluiden tarjonta
 - jatko-opinnot
- NY-materiaali (vierailut/materiaalin käyttöönotto aluepäällikön opastuksella)
- YES-materiaalit
- Yrityskylä 9lk.t
- TAT:n materiaalia (Taloussankari-peli, Circula-peli)
- Kemin yrittäjät

- Tuotetaan kuvitteellinen yritys (suunnittelu, budjetointi, työmäärän laskeminen, liikevaihto, kannattavuus)
- Sanomapro Yhteiskuntaopin Taitajat9- materiaali peli
- 4H-yritys
- Kemin kaupungin kesätyöseteli (9lk.t)
- kiertotalouskeskus Kemissä v.2017 (business Kemi) Digipolis, 9lk.t kiertotalouden kummiprojekti lv.2022-2023 (kiertotalous 75 %, yrittäjyys 25 %) -->Meri-Lapin yrityksille, Tuomas Pussila, vastuullisuusasiat

4.1 Ilmiöpohjainen oppiminen kaikilla askelmilla

Hyvä ilmiö on riittävän laaja ja rajattu. Aihetta pystyy ja jaksaa tutkia pidempään. Se ei saa olla aiheeltaan liian helppo, vaan oivalluksille on annettava tilaisuuksia. Teemasta löytyy tietoa ja lähteitä. Lisäksi ilmiö on oppijoille merkityksellinen ja perusteltavissa oppilaille. Sen ei tarvitse kattaa kaikkia opettavien aineiden teemoja. Ilmiö yhdistää ainakin kaksi oppiainetta.

Teeman kytkeminen OPS:iin

1.teeman etsiminen yhdessä oppijoiden kanssa

- oppilaiden omat kysymykset
- innovointimenetelmät
- oppijoiden vahvuuksien kautta

2. teeman etsiminen yhdessä työelämän kanssa

3. teeman keksiminen itse tai yhdessä opettajien kanssa

Puhutteleeko

- oppijan oma maailma
- lähiympäristö
- maailman meno

Työelämän toimijoille

- teema
- työelämä nyt
- työelämän tulevaisuus

1. Osuva, innostava ja oppivainen ilmiö

Vaihe 1

Kenelle ilmiöpohjainen toteutus tehdään?

- Kuvailkaa kohderyhmää, sen toiveita, tarpeita ja kiinnostuksen kohteita

Vaihe 2

Mistä löytää ilmiöitä, jotka liittyvät yrittäjyyteen ja työelämään?

- Pohtikaa erilaisia lähteitä, joista ilmiöitä voi löytyä?

Vaihe 3

Ideoikaa erilaisia yrittäjyyskasvatukseen sopivia ilmiöitä

- Kaikki ideat ovat hyviä ja kannattaa kirjat ylös.

Vaihe 4

Valitkaa ideoista muutama teitä kiinnostava ilmiö

- Pohtikaa niitä tarkemmin ja miettikää vastauksia seuraaviin kysymyksiin:
 - Miten aiheita voisi käsitellä minun oppiaineen/oppiaineiden kautta? Löytyykö selkeä yhteys OPSiin?
 - Miksi aihetta ei voi käsitellä oppiaineessani?
 - Mitä hyötyä oppijalle on aiheen käsittelystä, mikä häntä motivoi aiheessa?
 - Mitä oppiaineita ilmiön käsittelyssä voi yhdistää?
 - Mitä laaja-alaisia oppimistavoitteita ilmiön kautta voi oppia?
 - Millaisia työelämä- ja yrittäjyystaitoja ilmiön käsittelyn kautta voi oppia?

Vaihe 5

Valitkaa keskustelunne pohjalta yksi ilmiö

- Kirjatkaa valittu ilmiö ylös

2. Selkeät ja konkreettiset oppimistavoitteet

Vaihe 1

- Määritelkää valitsemaanne ilmiöön selkeät oppimistavoitteet. Oppimistavoitteiden tulee olla yhteneväisiä oppiaineiden tavoitteiden kanssa. Pyrkikää löytämään

konkreettisia tavoitteita. Pyrkikää myös pitämään tavoitteiden määrä kohtuullisen ja hallittavana.

- sisällölliset tavoitteet
- laaja-alaiset osaamistavoitteet
- työelämä- ja yrittäjyystaitoihin liittyvät tavoitteet
- muut huomioitavat tavoitteet

Vaihe 2

Tarkistakaa tavoitteenne tarkistuslistan avulla

Onko tavoite	rastita
Tarkka	
Mitattava	
Saavutettavissa oleva	
Realistinen	
Aikaan sidottu	
Oppijoita kiinnostava	

3. Osallistavat menetelmät ja toimintamallit

Vaihe 1

- Kuvailkaa lyhyesti ilmiönne toteutus

Vaihe 2

- Ideoikaa osallistavia menetelmiä ja toimintamalleja, joiden avulla asettamanne tavoitteet voidaan saavuttaa
- pohtikaa menetelmiä, joissa oppijat ovat aktiivisia tekijöitä ja jossa opettajan rooli on enemmän valmentava ja tukeva. kaikki ideat ovat hyviä ja ne kannattaa kirjat ylös.

Vaihe 3

- Valitkaa muutamia sopivia menetelmiä, esimerkiksi äänestämällä

Vaihe 4

- Millaisia oppimisympäristöjä hyödynnetään projektin aikana?

4. Työelämäyhteistyö

Vaihe 1

Suunnitelkaa ilmiöpohjaisen projektin työelämäyhteistyötä

- Keiden työelämän edustajien kanssa yhteistyötä tehdään?
- Ketkä tekevät yhteistyötä?
- Mitkä ovat yhteistyön tavoitteet?
- Mitä yhteistyö on konkreettisesti?
- Miten yhteistyötä arvioidaan?

5. Osaamisen tunnistaminen, tunnustaminen ja arviointi

Vaihe 1

- Mitä ilmiöpohjaisen projektin aikana opitaan?
- Miten oppijat sanoittavat osaamistaan?

Vaihe 2

- Miten projektin onnistumista arvioidaan?
- Mitkä ovat mittarit ja tavat?

Vaihe 3

- Miten oppijat saavat palautetta työskentelyyn?
- Mitkä ovat arviointitavat?

(Lähde: Oppiainerajat ylittävä ilmiöpohjainen projekti; Päivi Ojala Suomen Yrittäjät ja Sanna Lehtonen YES-verkosto 2022)

4.2 STEAM ja yrittäjyyskasvatus

Pedagogisena toimintatapana yrittäjyyskasvatus eheyttää opetusta ja mahdollistaa oppilaiden taitojen kehittymisen laajasti. Yrittäjyyskasvatuksessa tärkeää on kokeilemisen kulttuuri, toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, yhdessä työskentely, erilaiset työtavat, yritysysteistyö sekä yrittäjyyteen liittyvät tehtävät ja kokemukset. Opetuksessa painottuvat yhteiskunta- ja työelämätaidot, yritteliäisyys ja aloitekyky, ryhmätyöskentelytaidot, vastuullisuus, innovatiivisuus ja luovuus sekä itsetuntemus.

Tavoitteellinen toiminta yhteisen päämäärän saavuttamiseksi innostaa oppimaan ja ottamaan vastuuta. Oppilaat ja opiskelijat oppivat työelämässä tarvittavia taitoja, tunnistavat omia vahvuuksiaan ja oppivat yrittäjyydestä ja yrittäjämäisestä toiminnasta.

Yrittäjyyskasvatuksessa voidaan hyödyntää erilaisia oppimisympäristöjä, oppimateriaaleja ja -välineitä sekä yhteistyötä oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa. Yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä voi hyödyntää eri kokonaisuuksien opetuksessa ja siihen voidaan yhdistää myös muita kokonaisuuksia, esimerkiksi kestävä kehitys ja STEAM (science, technology, engineering, arts, mathematics).

5. Yrittäjyyskasvatus Kemin lyseon lukiossa

Lukion opetussuunnitelman perusteissa (LOPS 19) edellytetään oppilaitoksen tarjoavan opiskelijoille mahdollisuuden tutustua uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijoille tarjotaan oppimiskokemuksia mm. yrittäjämäisestä toiminnasta. Tämä vaatimus nousee lukiolaista (Lukiolaki 714/2018, 13§).

Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat reflektoivat työelämää ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja.

Kemin Lyseon lukion yrittäjyyskasvatus -opinnoissa opiskelijat pääsevät harjoittelemaan laaja-alaista osaamista LOPS19:n tavoitteiden mukaan. Samalla moduuli kytkeytyy eri oppiaineisiin ja lukion aihekokonaisuuksiin. Moduuli tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia työelämä- ja yrittäjyystaitojen harjoitteluun esim. kevytyrittäjyyden. Kevytyrittäjänä opiskelija työllistää itsensä ja toimii yrittäjämäisesti perustamatta kuitenkaan omaa yritystä.

Moduuli toteutetaan lukiassa kunkin vuoden 5. jaksossa. Moduulin valinneet opiskelijat suorittavat lukiolla teoriaosuuden, johon sisältyy mm.

- johdatus yrittäjyyteen
- yrittäjyyden perusteet ja yrittäjyyden merkitys
- työelämätaidot
- vastuullinen yritys
- ideasta yrittäjyyteen
- markkinointi
- kannattava yritystoiminta
- kevytyrittäjyys
- vierailu yrityksessä / yrittäjä lukiolla

Kesäkeskeytyksen aikana opiskelija työskentely yrityksessä, joka osa kurssia. Yrityksessä opiskelija mm.

- opiskelija laatii perusteellisen raportin työtehtävistä: kuvaa mitä on tehnyt, mitä on oppinut, miten on kehittynyt työntekijänä ja missä on onnistunut tai epäonnistunut.
- laatii yritysesittelyn, jossa kuvaa yrityksen liiketoimintaa: mitä tekee, miten tekee ja kenelle tekee. Liittää esittelyyn yrityksen talouteen liittyviä tunnuslukuja kuten liikevaihto, liike-tulos ja vakavaraisuus tai omavaraisuusaste.
- pyytää yrityksestä työtodistuksen
- palauttaa raportin opettajalle

Osaamistavoitteet

- Opiskelija tunnistaa yrittäjyyden vaatimukset ja osaa arvioida omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.
- Opiskelija ymmärtää liiketoiminnan perusteet.
- Opiskelija kehittää omia yrittäjyyden taitojaan, joita ovat esimerkiksi myyntitaidot, ryhmätyötaidot, ongelmanratkaisutaidot, viestintätaidot ja esiintymistaidot.

- Opiskelija rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja.
- Opiskelija osaa suunnitella yrityksen liiketoimintaa.
- Opiskelija tunnistaa ja arvioi omaa toimintaansa yrityksessä osana tiimiä.
- Opiskelija tiedostaa kevytyrittäjyyden mahdollisuudet omien palveluiden markkinointiin, työn ehdoista ja palkasta sopimiseen.
- Opiskelija osaa laatia liiketoimintamallin ja -suunnitelman oman idean tueksi sekä kehittää sitä toiminnan aikana.

Linkit:

Sitra.fi

<https://yrittavakulttuuri.fi/>

<https://yrityshyva.fi/>

<https://tralla.fi/> Tralla.fi (eri yrittäjyyskasvatuksen materiaaleja kootusti)

<https://nuortennyt.fi/> Nuori Yrittäjyys ry (mm. Pikkuyrittäjät, Vuosi yrittäjänä, Uskalla Yrittää, Yrityskylä, Taloussankari ja Duunikoutsi)

<https://opinkirjo.fi/> Kehittämiskeskus Opinkirjo (materiaaleja mm. yrittäjyys- ja muotoilukasvatukseen)

<https://yesverkosto.fi/> (yrittäjyyskasvatuksen asiantuntijaverkosto ja työkalut opettajalle)

Suomen yrittäjät <https://www.yrittajat.fi/>

Verokampus.fi <https://www.verokampus.fi/>

Meri-Lapin yrittäjänaiset Heidi Alakorpi <https://merilapin.yrittajanaiset.fi/>

Kemin yrittäjät Marko Rytönen pj. ja Marko Ahokas sihteeri
<https://www.yrittajat.fi/paikallisyhdistykset/kemin-yrittajat/>

Kehittämiskeskus Opinkirjo https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/yrittajyyskasvatus_perus_ja_toisella_asteella.pdf

<https://yesverkosto.fi/> (yrittäjyyskasvatuksen asiantuntijaverkosto ja työkalut opettajalle)

<https://okm.fi/yrittajyyslinjaukset>

Suomen Yrittäjien Opettajien opas Mikko Nurminen & Petteri Poukka. Pienestä ponnistaneet – Koko perheen yrittäjäkirja

<http://kohtivuotta2030.blogspot.com/p/u-tiimi.html>

<https://trepo.tuni.fi/handle/10024/140586>

https://opinkirjo.fi/wp-content/uploads/2018/12/Mokkeja_yhteiskunnallisella_otteella.pdf

Muotoilupakki

<https://muotoilupakki.fi/mokit/>

Yritys hyvän lisäksi ylläpidämme yrittäjyyteen liittyen tätä materiaalikoontilinkkiä:

<https://opinkirjo.fi/materiaalit/?mrcategory%5B0%5D=3307>

Agenda 2030 erityisesti tavoitteet 8 ja 9.

<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

LIITTEET

opitaan toimimaan yhdessä (minä+sinä= me)
 Tutustuminen ammatteihin
 Utelaisuuden vahvistaminen
 Yrittäjän päivä 5.9
 Lapsi mukana töihin-päivä
 Lapin yliopiston STar-päivät
 Yritys hyvä-kilpailuun osallistuminen
 Teknologia. "Tämä toimii"
 Kerhotoiminta (LUMA)
 NY-materiaali/ käyttöönotto (mukana aluepäällikkö tarvittaessa)
 Nuorten akatemiat
 Yhteistyö nuorisotyön kanssa
 Kemin yrittäjät
 ilmiöpohjainen oppiminen

Harjoitellaan toiminnallisia työtapoja
 TET 1pvä: mahdollisuus oppia työelämätaitoja ja tutustua lähimpiin ammattiin/toimialaan ryhmäytyminen, yhdessä tekeminen
 Yritystoiminnan käynnistäminen (budjetointi, miten viimeisen viikon toiminta rahoitetaan, syys- ja seurausohjeiden arviointia) esim. oppilasyritys Kuppiakku
 Oman talouden suunnittelua
 Lapin yliopiston STar-päivät
 Kemin yrittäjät
 4H-yritys
 ilmiöpohjainen oppiminen

Tutustuvat yrittäjyyteen ja ammatteihin
 Luokkaretkien varojen kerääminen (ryhmätyö)
 Pikkuyrittäjät (yhteys aluepäällikköön)
 STEAM (tuotteistaminen)
 Kestävä kehitys, lähellä tuotettu (tuotekehitys—> kerätään marjoja, tuotteistetaan)
 Yrittäjän päivä 5.9
 Lapin yliopiston STar-päivät
 Nuorten akatemian materiaalit
 NY-materiaalit (yritysvierailut aluepäällikkön kautta)
 Yhteistyö nuorisotyön kanssa
 Kemin yrittäjät
 ilmiöpohjainen oppiminen

8-9lk
 kiertotaloustalous yläkouluille yhteistyössä Digipolksen kanssa (9lk)
 Kestävä kehitys; Hydroponinen viljely (kasvatetaan kasveja ilman multaa)
 TET 8lk 1vko: ammattiin tutustuminen ja työelämän pelisäännöt. Kesätyöhakua harjoitellaan.
 oppilaanohjauksessa koulutusaloihin ja ammatteihin tutustumista
 Suomen koulutusjärjestelmä suomalaisen työelämän abc
 TET 9lk 1vko: ammatteihin tutustumista näkökulmana yhteishaku.
 koulu- ja yritysvierailut
 Ohjaamon ja TE -palveluiden tarjonta
 jatko-opinnot
 NY-materiaali
 (vierailut/materiaalin käyttöönotto)

6lk
 Omien vahvuuksien tunnistamista, joita voi yläkoulussa hyödyntää
 Yrittäjän päivä 5.9
 Yrityskylä alakouluille
 Yhteistyö nuorisotyön kanssa
 Lapin yliopiston STar-päivät
 Kemin yrittäjät
 ilmiöpohjainen oppiminen

- omien vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen
- luovuus
- aloitteellisuus
- epävarmuuden ja pettymysten sietokyky
- vastuunottaminen
- rohkeus
- sisukkuus

Kemin yrittäjyyskasvatussuunnitelman viitekehys

